

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svper Coelibatv Monachatv Et Vidvitate Axiomata

Karlstadt, Andreas

Vvittenbergae, 1521

VD16 B 6126

Axioma Primum. Sicvt Vidvas Reicimvs Ivniore, Sic Monachos, Sic
Presbyteros Ivvenes Coelibes

urn:nbn:de:hbz:466:1-33459

Axioma Primum.
SICVT VIDVAS REICIMVS IUNIORES, SIC MO-
NACHOS, SIC PRESBYTEROS IUVENES
COELIBES

viduas reice *firmamentum*
Hoc primum pauli fuit, secundum a similitudine, due-
nm est argumentum, situm in eadem causa, propter quā
vetuerat paulus viduitatem iuniorum mulierum. Porro inest le-
gi diuinæ, tractus ad similia. Neque enim ex trinsecus & alienus
est, a rebus, ad similia rerum, ductus, sed intra vim potestatemque
comprehensus. Etenim, nisi ad eas res, & personas coaptari lex
posset, quæ quandoque erunt similes, multa tropologiæ dulcissi-
ma argumenta periissent. frustra Paulus argumentaretur plerū-
que inaniter & Moses, tabernaculum, iuxta similitudinem & ex-
emplar (in monte conspectum) efformauisset, neque noua ad
veterē, neque vetus lex ad nouā, velur duo cherubin in arcam
testimonii conuersis uultibus viderent.

Verum enim vero sic posteriorem partem propositionis, a
similitudine ductam, probabimus, vt nihil minus sit, quā apertis
testimoniis destituta. Huc vsque nobis Paulus ad **i. Timo**
Timotheum loquitur hæc verba. Porro iuniores viduas reice, **vt**
cum .n. lasciuire cæperint aduersus Christum, nubere volunt,
habentes condemnationem, quod primam fidē reiecerunt, simul
autem ociosę discunt circumire domus. Imo non solum ociosę
verum etiam garrulæ, loquentes quæ non oportet. Volo
igitur iuniores nubere, liberos gignere, domum ministrare, nullā
ocasionem dare aduersario, vt habeat maledicendi causam.

Quamquam numeri. xxx. palam dicat lex. Vidua autem Nume.
& repudiata, quicquid vouerint, reddant, tamen Paulus **xxx.**
uota viduitatis reicienda statuit, atque vult Timotheum, aut illi
us similem Episcopum reicere viduas iuniores, hoc est, minores
sexaginta annis. Quandoquidē in superioribus docuit, quā **Iuniores**
nem viduam liceat eligere, dicens. Vidua eligatur, non minor an- **que sint**
nis sexaginta. Postea vero subdens, Iuniores reice, tacite innuit,
minorem annis sexaginta a professione viduitatis, omnino repe-
li debere, atque ad connubia mitti, quia subiecit. Volo iuniores
hoc est minores annis sexaginta nubere, liberos gignere, domum
ad ministrare

*Revidue
nubent*

Leuiti.
vlti.

administrare. De qua nimirum ætate Leuiticus loquitur, dicens, Sexagenarius, & vltra masculus dabit, quindecim siclos. Formi-
na .x. foemina sexagenaria .x. siclos solum eam, quæ fuerit vni
cipit Paulus, sed non omnem. Nempe solum eam, quæ fuerit vni
us mariti vxor, in operibus bonis hominum testimonio compro-
bata, si filios educauit, si fuit hospitalis, si sanctorum pedes lauit,
afflictis subministrauit, si in omni opere bono fuit assidua, hæc
omnia & singula sunt in ea spectanda, quæ se se viduæ professio-
ni mancipare volet. Atque sic, obuenientem mulierem, cui
uel saltem vnus non fuerat maritus, aut operum bonorum testi-
bus caruerit, uel filios nullos educarit, aut fuit aliena ab hospitali-
tate, nulliue sanctorum pedes lauit, repellit Paulus eiusque uota abi-
icit. Debent uiduæ uota deo promissa perficere, si uota non per-
dēt e consilio alterius, id quod caput illud .xxx. superius asserit

Nume.
xxx.

multociens docet & inculcat, scilicet. Si autem mulier in potestate
uel patris uel mariti fuerit, tam viro, quam patri ius est, uel irri-
tum fatere uotum, uel confirmare promissionem mulieris. Nunc
autem non modo filia sub patris ministerio & potestate degens
& mulieres in autoritate maritorum agentes, sed etiam uiduæ,
repulsiq; e familia, omnes simul, sub eius uiri nutu agunt.

Exo. 1
xxviii.

Qui in humerali doctrinam & veritatem legis fert, portatque
iudicium filiorum Israhel, diu nocteque uersatus in lege domini

Psal. i.

qualē nobis paulinæ litteræ sub oculos pingūt, scilicet. Qui pos-

Titu. i.

sit in sana doctrina exhortari, atque reuincere contradicentes, et

Ezechl.

rantes reuocare, sanare infirmos, fortes confortare, atque dissolu-

xxxiiii.

tos alligare, sub eius inquam uiri magisterio, autoritate & domi-

nio & uiduæ & coniugatæ, & filia families, & uiri, & puelli pen-

demus. In summa professio uiduitatis, aut si maioris tora confir-

matio uoti, in nutu & renutu uiri illius existit, cui Paulus dicit,

Juniores reuice, Voueat quepiam uiduitatem mulier & uotum

iureiurando uestiat confirmet ue & iuret, adiuret. semel, sæpius, de-

cem, aut mille annos, se a uiri lege semel solutā, professurā postea

uiduæ testimoniam non prestabit uotum, nisi doctus Episcopus

(qui per legem & oracula diuina, non pontificia respon-

dere aut consulere queat) uel tacito silentio (posteaquam mulie-

ris uotum cognouit) uotum uiduitatis conprobarit.

Verum si contradicet, infirmabitur & uotū, & adiectum iura-

mentum, & omnis inuētio. Tum ipsa mulier pacē habeat, secuta

per legem de-

per legem dei, quoniam illi propiciabitur dominus, quia contra-
dixit vir, in lege domini gnarus. Nolo virum in lege Pontifi-
cum Romanoſi peritum, ſed in ſola domini lege eruditum.

Proinde mulierem ad viduitatis profeſſionem propendentem,
ſcire oportet, uotum eius, penitus ab Epifcopo Timothei ſimi-
limo pendere, itaque ſinat ſe ſe doceri, & obſequatur.

Timotheus autem, iuſſus, reiicit iuniores viduas & ad partū
liberorum, ac adminiſtrationem domus adhortatur, imo
trahit. Ideoque ſimiles Timothei pontifices, omnem mouere la-
pidem debent, vt nubant, ut liberos alant, ut domum diſpen-
ſent mulieres. Si quis autem Epifcoporum veller Timothei
atque Pauli dignitate & titulo ſimilis eſſe, & diſſidere ſenſu &
moribus, noſſe debet mulieres conſulendū eſſe dominis, qui con-
quirentibus legem ſuam, nobis in cōmune adhuc adest, loquitur
& conſulit, cuius uerbum, lucerna pedibus noſtris eſt, quam ſi ſi-
denter quis allecatur, non ab errabitā uero.

Repudiatas ſe ſciant iuniores annis ſexaginta a profeſſione
viduitatis, contracturas matrimonia, & diſpenſationi reiſa
miliaris dedendas. Neque abſque cauſa, ſterilitatem deteſtatur.
Sara. Rebecka. Rachel. atque deinde Lia. Anna & reliquæ ſanc-
tæ mulieres. Neque ioco tot locis loquitur precepitque domi-
nus. Creſcite & multiplicamini. Item, Creſce & multiplicare.
Filie ſunt Abraham, cuius ſemen eſſe oportet ſicut cœli ſtellas, &
maris arenam, quorum numerum haud quaquam conſequentur
viduitate, itaque nubant. non enim quibunt uiduæ (contra ſcrip-
turarum authoritatem) deo conplacere. Poſtremo nolo uirgines
ueſtales, monachas viduas celare, diſpenſationem rei domeſticæ
bonum opus eſſe, a ſcripturis cōmendatum, & antecellere multis
nominibus preculas illas perpetuas, quas muſſant in ſacta æde,
Sic enim ait Chriſtus Cum oratis, nolite multi loqui, ſicut Ethni
ei faciunt. At hoc diluunt belle, reſpondentes. Nos canimus &
clamamus, Certe aſtute vitant reprehensionē Chriſti, Quia lōgas
cōcōniones uocum effundere & alto clamore preces eruere, nō
eſt loqui ſed clare & alte loqui. Eſaias abſque uelo diſpenſationē
rerum erga proximos maxime domeſticos longiſſime antepōnit
precaſionibus. Cum multiplicaueritis inquit orationes ueſtras
non exaudiam. Quærite iudicium, ſubuenite oppreſſo, iudi-
cate

cate pupillo, defendite viduam. Deo nihil possumus bonis
Ioan. 14 operis addere, neque malis, quicquā detrahere. Proinde ad prox
Ioan. 13 imorum curam nos alligauit Christus dominus. Hoc est precep-
tum meum ut diligatis inuicē, Itē Et uos debetis alter alterius su-
uare pedes, onera ferre Hoc deo acceptum est, & ueluti sibi factum
reputat. Quicquid minimo ex meis feceritis. ait Christus, hoc
Mat. 24 mihi fecistis. Hæc oportet uirgines & uiduas ante omnia facere,
Sic enim oramus, Sic vere deo placemus, Delectus operum adhuc
bēdus est, & sunt bonis meliora anteponenda.

Mulieres ergo tandem oculos in lucernam pedum vestro-
rum substollite, desituriæ semel curam saxei templi, pro
lapideis, uiua templa curaturæ. Quando grauiora legis negligitis
donec in minimis illis rebus statis, Maiora legis oportet primis
Luc. 11 facere, scilicet Iudiciam, Fidem, & Chritatem, atque tum, si uacat
Mat. 23 etiam leuicula legis experiri. Vos autē Moniales (ut vestro uo-
bis blandiar uocabulo) excolitis culicem, & deglutitis camelum
dum templa marmorea expolitis, auro, argento, purpura, cæcis
candelis, itē molli concentione infarcitis, præteritis iudicium, ne-
glitis misericordiā, & fidem deperditis, Primum oportet uiuis tē-
plis non deesse uos, Adfueritis autē si liberos procreabitis, si ver-
bo fidei primā infāciam formabitis domi, Si domesticam curam
geretis Si & bona & mala, si dulcia, amara mandi, feretis animo æ-
quo, Si crucē Christi portabitis, Sunt qui peregrinātur necessitate,
hospitā di, Sunt qui affliguntur, cōsolā di, Sunt multa miserorum
genera, quorum curam minoris facitis cura delubri lignei aut
petricosi, Profecto negligitis maiora, quia uos sollicitudo possi-
det minorum.

Deinceps quāta mala neglectus meliorum, propages, noluit
tacere Paulus, dicens. Otiose discunt circum ire domus, At
neque occiuntur, sed gariunt, que tacenda essent. Ab illis enim
monialibus, quot fraudes fidei, quod portēta, quot fascinationes
Leui. 20 eruperint, nunc dicere nequeo, Inde somniorum anxia observatio
augurum, & ariolorum superstitio non nihil uirium assumit, ab
illis itidem apologationes, fabule, omne denique dicacitatis semē
obortum, non in utilitatem, sed perniciem & sermonis & vitæ.
Quid autem debuit ocium aliud proferre. At omnia eiusmodi
di mala, omnes illius rei publicæ pestes, sola domestica adminis-
tratio, diligenter dispensata, impediret & contereret. Quæ, tantò
precellis

precellit religionem Monialium pondere, quanto aurum, argēto
precellentius est. Non sicut Episcopus (hoc est cuiusque
congregationis sacerdos qui preest quē parochum appellant)
iuniores annis sexaginta vel professionem aut vota perficere vi-
duitatis aut virginitatis, sed promissiones, si quas iuramento seu
voto tectas emisserunt, irriter, ad matrimonia suadens.

Inter ista mala positi sunt monachi, de quibus et nunc tractabi-
tur. Cum primis certum esse opinor. Coelibes esse per mul-
tos, castos autē paucissimos, Deinde in matrimonio quempiā ca-
ste vivere, qui cœlebs non est. Cœlebs, n. est qui non est maritus,

Coelibatus, non matrimonium. De Coelibe sic scripsit i. Corin.
vii.

Paulus. Qui Cœlebs est curat ea, quæ sunt domini, quomodo pla-
citurus sit domino. At qui duxit vxorem, sollicitus est de his,
quæ sunt mundi, quomodo placiturus sit vxori. Sermo iste duo
nos docet. prius est, Coelibatum, & ductum vxoris opponi, poste-
rius est, Ministros Christi, haud quaquam auccandos esse, a coeli-
bati, dam ratione, quot copulatus vxori, curat quemadmodum
vxori placeat, non deo. Contra cœlebs, ad alia, quæ domini sunt
spectat. Videto queso curarum vtriusque distantiam. Cœlebs
domini, Maritus mundi res curat. Nunc autem inspicere nemo po-
test, ministros oportere super rebus dominorum suorum esse sol-
licitos. Sic. n. & Paulus & Petrus seruis mandāt, ut oculos exani-
mo habeant intentos in comoda dominorū suorum. At quis dis-
fitebitur Sacerdotes & Monachos, ministros esse domini. Ergo ut i. Petri, ii
curare diuinas res debēt. Sic incumbere Coelibatui. Quando cœ-
lebs fuerit, qui curat quæ domini sunt, Preterea Paulus de sexu alte-
ro paucis attingens subiicit. Diuisa sunt hæc duo, Mulier & Vir-
go. Innupta cogitat quæ sunt domini ut sit sancta cum corpore tū
spiritu. Contra. Nupta curat quæ sunt mundi scilicet quomō pla-
citurus sit viro Sic videmus mulieri virginē opponi. Sicut coelibē
marito. Et idē virgini insidere animo. quod cœlibi. Vtroque rem
curante domini.

Curat autem Innupta, ut sit & corpore &
spiritu sancta. Idem conabitur Cœlebs, ut sit sancto corpore
& spiritu sancto. Nempe sic curat quæ domini sunt, quæ non cu-
rat maritus. Nequaquam igitur ministros dei ad matrimonia
cohortabimur. Solō eorum quæ sunt nunc allata. Aliud esse
puto vitiationē matrimonii, aliud doctrinā vitiationis, Quæ ad-
modū diuersa sunt. Coelibatus, aut si viuas cœlebs. & preceptio
Coelibatus uel ut agas cœlibē. Potest aliquis esse cœlebs suapte
uoluntate nulla suasionē & iussū legis. b ii Exemplum

Mathei **ix.** Exempli Christus dicit Sunt Eunuchi natura, sic nati. Sunt Eunuchi ab hominibus Eunuchi facti. Sunt Eunuchi qui seipfos castraverunt, propter regnum caelorum. Qui potest capere capiat.

Non expedit contrahere matrimonium, inquit discipuli. Responder Christus. Non omnes sunt capaces, verbi illius, qui potest capere, capiat, Christus sinit euchos esse, sed non iubet, ut sint. Permittit absque coniugio manere eum, qui potest, at paucos asseuerat capere posse. Neque uetat cuiquam matrimonii nexum.

i. Corin. **vii.** Sic Paulus non prohibet, ne sint coelibes, ne sint, uirgines de quibus ait Dico autem inconiugatis & uidiuis, bonum est eis, si per manserint, ut ego, quia bonum est eis sic esse, propter necessitate presentem. Quia non carent uinculis & inuolucris matrimonia neque sua cruceet afflictione. Arque palam est uirgines nuptas afflictionem incarnae pasuras. Sic commendat Paulus magno-

i. Corin. **vii.** pere uirginitatis tranquillitatem, & studium & curam erga deum. Eam ob causam uellet omnes homines esse, ut fuit ipse.

Sapien. **viii.** Sed non tacer, id ex dono dei contingere. Ut Sapiens uirum ait. Scio quot nemo potest esse continens, nisi tu dederis.

Unus quisque .n. proprium donum habet, unus sic, alius aliter sic.

Ideo qualis ipse mansit Sic mallet manere omnes, qui idem munus castimoniae diuturno temporis cursu cognouerunt. Id enim muneris necessum est prius cognoscant sibi coaluisse qui abstinent a thalamo. Sic non prohibet ne sint coelibes & uirgines.

At ubi ad doctrinam uenitur, eo quid sit docendum, idem Christi prece, foriter dicit, omnia tela imposturae & captiois ostendens, tum perfidiae, perplexorum laqueorum ac perditionis pericula indicans. Comone faciendo, quae sint fugiendi, aduersantes sacrae doctrinae & fidelibus sermonibus Christi. Eius haec sunt uerba. Si quis diuersam sequitur doctrinam, & non accedit sanis sermonibus domini nostri Iesu Christi &c. Et infra. Se iungere ab iis qui eiusmodi sunt. Et Paulo inferius. Appetentes quidem pecuniam aberrauerunt a fide &c.

i. Timo. **vi.**

Constantissimus crucis Christi predicator, iubet Timotheo, ut se subducatur ab iis, qui non accedunt sermonibus Christi qui diuersam doctrinam sequuntur. Verum id quod illi precepit, id idem, omnibus Timothei similibus, iussit, ut se ab iis subtrahant qui diuersam doctrinam sequuntur, aut sanis sermonibus Christi reluctantur. Paulus superius aliquot formas educandae

viii

vitae Christiano, tradebat, inter quas, & hoc offenditur
Oportet Episcopum unius uxoris maritū esse, qui domui suae i. Timo.
bene presit, qui liberos habeat in subiectione, cum omni reue-
rentia. Cum ad doctrinam & regulam uentū esset ab Apostolo
docetur. Oportet Episcopum esse unius uxoris maritū, atque
sic docetur. ut is, qui aliam doctrinam sequitur. & non huic acce-
dit sermone, repellatur a consuetudine Christianorum, Se iungere
inquit. & infra. Tu uero homo dei ista fuge,

Deinde de Diaconis, hoc est ministris, agens, ait, Oportet mi-
nistros esse itidem cōpositos Vxores similiter modestas habētes
non calumniosas sed sobrias, fidas in omnibus, Porro si quis auda-
cter negat haec ad Diaconorum uxores pertinere, ille acutum con-
uincitur sermone insequenti, scilicet, Diaconi sint unius
uxoris mariti, qui liberis recte presint & propriis familiis,

Haec scribo ut noscas, quomodo oporteat te uersari in do-
mo dei Itaque sermo Pauli conuersationem clericorum in do-
mo dei uersantiū informat, Nunc autē dū non alios norit Paulus
in Ecclesia dei, quam Episcopos & diaconos, atque sic clanculum
asseuerāter docet, Omnes in domo dei clericos, aut Episcopos
aut Diaconosū functiones peracturos, Omnes ergo Presby-
teri sunt Episcopi, ceteri autē Diaconi, Sic Parochi sunt Episco-
pi & si qui alii sunt presbyteri illi ueri sunt Episcopi, Reliqui
uero ministri, sunt Diaconi, Quēadmodū uetus lex Pontifices
habuit Aaronem eiusque filios, Leuitas & ministros ceteros, Leui viii

Omnes etiam illi in tabernaculo uersati, uxores, quisque suam, Nume,
habuerūt, Id quod erat lege cautū Si quidē lex ait, Virginem du-
cat uxorem, uiduam autē & repudiatā & sordidā, atque meretri-
cem nō accipiat, sed puellā de populo, ne cōmisceat stirpem gene-
ris sui, vulgo gentis, quia ego dominus qui sanctifico eū, Leui 21

Hanc legis sententiā recepit Ezechiel, nequis antiquatam
opinaretur, cuius uerba insequuntur, Et uiduam & 24
repudiatam nō accipiant uxores sed uirgines de semine domus
Israel Sed et uiduā quae fuerit uidua a sacerdote, accipiant,

De pontificibus & sacerdotibus, Episcopos, item de reliquis
ministris & leuitis, hoc est, Diaconis statuit, ut uxores accipiant
sibi Cetera postea quā nō nullas interdixit, ad ceteras traxit astric-
tius Hisce uidere quimus, quam omnia consonant & uetera &
nota, quam vna mente, vnaque uoce, conclamant. & lex & Euan-
gelium

gelium & Paulus presbyteri, vxores ducat. Neque Christus Sacerdotes a matrimonii seiscit. Obrendat mihi quis illud, Qui potest capere capiat. Ego illi sic obloquar. Fortasse tu capis coelibatium, at ipse intra annum sexagesimum volo te periculi persensisse castitatis & diuini muneris facere, & interea a coelibatu abstinere. Fieri. n. potest hodie castus existas, Aut unum & alterum annuacate percurras, Dein lasciuendo contra Christum intemperater viuas. Non est quomodo veteribus noua concordant iubentia Sacerdotibus vxores ducere. Hec est autem sana doctrina, fidei verbum, a quo Pontifices Rhoma. pecuniarum appetentia caecitantes, descuerunt, ab errantibus a fide. Pontifices docent. Non esse a ministris dei ducendas vxores, At non tacet Christus, Non omnes capiunt hoc verbum. Es contradam Paulus. Sint vnus vxores mariti. Obsistit pontificibus Lex inquit, Ducant, accipiant sibi uxores de suo genere Genus illud perfidia rhoma. ponti. deperit, quod dominus coegit. Nunc & audiant maledicta, execrationes, quas Paulus aduersus pontificum studia eiuculatur. Qui dicit. In posterioribus temporibus descendent quidam a fide, attendentes spiritibus impostoribus, ac doctrinis daemoniorum, persimulationem falsi loquiorum, cauterio notata habentium conscientiam, prohibentium contrahere matrimonium. Vide mihi Bachi, quantam tragoediam mouet pontificibus rhomanis Paulus. Qui dixit Senioresem ne seuius obiurges, sed adhortare ut patrem, Is maledictorum imbrem in homines, colluue pestis dignissimos effundit, omnem stomachi sentinam euomens. Nunc quia rhoma. ponti non sunt seniores, sed squiores Antichristi licet mihi cruda stomachi, cum periculorum mole, tum animi maris iactura concitato, aduersum pontificias decretales spuerent. Animaduerte tu quibus malis adortur malos. In posterioribus temporibus quidam descendent a fide. nota acerbissimam obligationem & eam notam, quam quisque Christianus cauebit, dicit, na Aberrauerunt a fide. A fide & veritate, in infidelitate & falsitatem collapsi, ergo in heresim ceciderunt ponti. rhoma. qui ueruerunt matrimonia. Sed quibus doctoribus attendunt. Attendunt spiritibus impostoribus. Defixerunt. n. mentem & oculos in spiritibus deceptores. At quorum doctrina fuit. Fuit daemoniorum, & eorum, qui pietatem qui religionem, qui omnis boni pretextu simulant, intrinsicus autem nihil sunt minus quam pii religiosi, boni. nihil magis quam auarissima demonia, peruersores religionis, falsi loqui mendaces

Hac ego

i. Timo.
v.

i. Timo.
v.

Hæc ego non dico cōtra seniores Episcopos & pontifices, sed ad
uersum squiores lupos, & vastatores mōtū Israhel, in quibus oues
Christi pascuntur. Duriora sunt hæc & non bene apta naribus
pontificum odoramētā. Recātēt decretales contra matrimonia
editas, & respiscāt & aliā cātilenā ego ipse cātabo. Tātisper decre
tales cauterio notatas reformidabo, cōuellā, disperdā, donec incir
cumcisa & heretica Pontificum mēs ocalluerit. Nolo quispi
ā ad vota coelibatus minor ānis sexaginta perimitatur. Volo reiici
ā Episcopi minores vota profundētes. Quoniā in illorū est sita
viribus irritatio totorum & coelibatus. Accedite sanis hortationi
bus Pauli & iuniores ānis sexaginta repellite. Aut fatemint nihil
vos minus esse quam Episcopos. Quod si conctamini, noscitate
professionē coelibatus intra ānum sexagesimum minime cōsuma
ri. Ad id vos, Pontifices vos in quā, vestris cōsiliis facile in
ducā. Quin etiā repugnantes implicabo. Siquidem Alexāder
quartus, Pontifex rhoma, manifeste decreuit, minorē annis xiiii,
non teneri, uoto & promissione religionis cui sese addixit. Ver
ba illius Alexādri e capite. Nō solū, de regu, & transe, ad religio
lib. vi, sumpta sic habēt. Inhibemus uobis de franū nostrorum
cōsilio sub ex cōmunicatiōis pæna, ne āte ānum probationis elap
sum (qui est maxime in subsidiū humane fragilitatis institutus)
quempiā ad professionē uestri ordinis aut ad renūciationem in
seculo faciendā recipere presumatis. Quod si contra nostram pro
hibitionem quēpiā recipere presumpseritis, decernimus eum qui
taliter receptus fuit, nullatenus esse uestro ordini alligatum, Hæc
sunt illius pōntificis uerba, Qui interferit & hoc. Maior tamē qua
tuordecim annis existens, Sic uota religionis āre xiiii ānum facta
confringit Alexāder quartus. Idem facit Innocentius quartus, &
Bonifacius octauus eos insequitur, si quis glossam perspexerit in
terbo x̄tatis. Adde quod scribitur professionem infra an
num discretionis factam esse nullā & Pontifices permittere &
masculis & fæminis ius abiiciendę religionis ante ānum & usum
libri arbitrii promissæ sic loquor ut cum eis ineptiam,

Mempe Alexāder tertius in cap. Significatum, De regula &
trāseun, ad religi. in antiquis, mandat, Episcopo Beluacēsi
us eum qui uotum religionis infra annum xiiii. fecerat, licet etiā
a parentibus

a parentibus ablatum, denunciet obfolutum. Clemēs tertius de filia minore annis quatuordecim statuit ut uidere licet in c. Cum virum, cum simas, cxv, q. i, illud, & in aliis locis, que nunc ad sumpsi ideo coaptavi, ut pōtēces suis propriis funibus caperē. Ergo cum pontifices nudos & inermes omni scripturæ munitōe destitutos tamen ausos cernimus pronūciare, Vota religionis infra annū xiiii pro masculo, & xii pro fœmella facta, esse nulla. Quid ego audebo adiutus scripturæ, & ratione fortiori. Annus decimus quartus tā infirmæ ætatis est tempus, ut eo, per pau ei sentiant uicia in quæ maxime inclinantur, hoc conspicuum & cōcessum opinor, tumque aculeos Adami veteris vix effloruisse.

Quæso igitur, Qui ætatē illā, probationis tempus, pontifices asseueratis. Quo nec vim nec copiā nec incendiū sentimus concupiscētiæ. Ideo quid stultius vestro inuēto. Et quid potuit statui proteruius. Debeatis vos, qui primas occupatis, fastigia magni honoris ostentātes, æte omnia quæ fuisse probatiōis ānum quæ dat scriptura, Is est annus Somus. iuxta Pauli sententiā & secundum Moysen & masculus & fœmina eodē ānorum numero cōsentur. Intra eum periculi & experientie ānum. Quo quisque periculū facit castrationis suæ, & muneris continentie sibi adeo gratis donat. Omnia colibatus & virginitatis vota, ab ānis sexaginta facta pronuncio imperfecta, & extremam manum necdum consecuta, Atque esse tantula, quot ii qui uouerunt, possunt siue sint Monachi siue Monachæ siue uestales uirgines, siue presbyteri, possunt inquā stimulis concupiscētiæ acti, monasteria & vota relinquere atque sese iure diuino permittēte, preter perpetuū periculum, matrimoniois iungere. Hoc permittunt pontifices minoribus annis xiiii. dum adhuc concupiscētiæ stimuli iacent & dormitant. Quæ ratio. Quæ scripturæ autoritas arcebit me similia diciturum, de eo tempore, quod probationi datur a scriptura. & in quo carnis illecebra se prodit & vnum quālibet ea in parte acriter adgreditur, ubi est homo mollior, & cōcupiscētia robustior. Non video, deum testor, inconueniens, nisi quis posset inficiari Annum sexagesimum, tempus esse, quo per moras debeamus continentie perseverantiā explorare. Nemo portō id poterit nisi qui potest Paulum conculcare, dicētem, Cum eperint lasciuiare cōtra Christum. Quid est lasciuiere. & de quibus hoc dictum est. Vide precedētia, & uidebis, hoc dictum esse de uidiuis minoribus

sexaginta

i. Timo.
v.
Leui. l.
vli.

i. Timo.
v.

sexaginta annis Quod intra annū lx, lasciuiant & titillatur. Idcirco & masculinum & foeminā, minores annis 60^a a voto & professione ueritatis & coelibatus, per aetate imbecillē, diuinum ius repellit. **Error,**
Nunc addo, per errorē, & Moniales Monachos & Sacerdotes coelibatum promississe, Fateor: pœnitēdus error fuerit, tamē eluendus poenitudine, Leuiti' iiii, Atque licebit tum inhærere melioribus, At cōiugia haud paulo sunt meliora cōcupiscenciæ incēdiis, Modo detis, interim optima me cōtulisse pessimis, Quoniā ipse Paulus, ait Melius est matrimonium cōtrahere quē uri. Uri est incendi

i Corin,
vii

Non abhorreo Virginitatē, neque Coelibatum illudo, Equidem malle omnes deo, quā mundo seruire, At sentienti flammulam carnis, uxorem ducendam, adduco, Sed inquis, Vxorati curant quę sunt vxorum. Ediuerso maritatę ea, quę maritis placēt. Verum optabilius malū est (ut sic dicā) placere marito vel vxori quā frāgi concupiscenciæ facibus Quia melius est nubere quam vri. Neque peccat, qui ducit vxorē, Sed id malū assero, quoda deo subtrahit. Nunc autē nemo ignorat, quā illa cura placendi suę cōiugi, decreseat & imminuatur a educatione liberorum, & administratione, mutuoque ciuicis sensu. Quibus placēdi nimia voluptas, comprimitur & meliora subnascuntur. Si uero est quem caro non vexat, Is experiatur (annos usque 60) carnis constantiam Atque post 60 annum, consilio pontificis in lege domini predocti audito primum, deinde sese coelibatui dedat, aut quod semper consulerem sine voti inuolucio maneat coelebs, malle enim non uouere quam uouere.

i Corin,
vii

Postremo in hac iudē re delectus vitæ operūque est adhibēdus, quoniam oportet horis meliora artej orere. At melius est dispensare rē domesticā & familiam uerbum dei docere, quā frigida precum murmura in fanis canere. Moses deinde Apostolus id a cunctis exigunt uiris ut domos suas erudiant in uerbo dei.

Cuiquidem labori cædunt omnes labores, cædit mortuum sepultura, cædit comis maiori compellatio, cædit denique sacrificiorum oblatio inter que sacrificia Sacerdotum concentio **Luc,**
Luc,
Mat, v
dcis

reus templis, & mulationibus horatis quando maior est misericordia, quā sacrificium, itaque oportebit nos primū maiora legis exequi, atq; deinde, cum ociamur, minora persequi, nisi forte nimius ipse laxiore sinu isthæ tractarē, vitimo quoque honestius est visitare e laboribus quā mendicitate & oblationibus.

Concln NON SVNT ad sacros ut aiunt ordines vocandi, qui coniugia
no ii non cognouerunt. Quamquā & hæc obfistat sanctitati romanorum pontificum, attamē est Christiana, e sacris litteris erum potissimum Paulinis. Pauli uerba ad Timotheum supra recensui quæ cum sint propria huius axiomatis munimēta non te lector queso tedeat tractata retractare. Oportet Episcopum unius uxoris esse maritum. Si oportet Episcopum unius esse uxoris maritum, nullus debet in Episcoporum numerum ascisci, nisi uel unā uxorē habuit. Admittis debuit unā uxorē habuisse, qui Episcopus deligitur. Ideo nemo in Episcopatum est ponēdus, nisi prius cognouerit, aut nunc cognoscat uxorē. Porro sic debet unius mulieris maritus exteius se, quod nō modo habuerit uxorē, uerum etiā filios, dein de nedum filios, sed filios subditos & obedientes. Item oportet eum bene presuisse domui. Hæc enim uniuersa contexit Paulus, dicens. Oportet Episcopum esse unius uxoris maritum, qui domui suæ bene presit, qui liberos habeat in subiectione, cum omni reuerentia. Quod de Episcopis statuitur, id iure de quolibet presbytero statutum est, quia ius biblicum nō discriminat inter Episcopum & presbyterum. Constat autē ex nunc assumpta sententia, Episcopum oportet unius uxoris esse maritum. Item habere filios, obedientes. Quod pontifices glossis, alicunde ex suis cerebris, accersitis, sic interpretantur. Id est, oportet Episcopum non habuisse duas uxores sed unā tātum aut penitus nullā. Et id uoluisse Paulum mordicus cōtendunt Equidē autem queritur Paulus dicat. Oportet, Episcopum unius uxoris esse maritum. Item qui filios habeat & domui præssit, hæc uerba & presentiam denotant & necessitatem significāt, Quid obsonaret si dicerem. Oportet eum qui opus Episcopi assumit, eo tempore uxorem habere, item filios, itē dispensationē domus, cum eligitur, eadem ueritate, qua eum, uigilantē, sobrium, modestum, hospitalē, aptum ad docēdum & alienum a pugnis tum esse oportet, sic debet tum in re nō in cogitatione & spe uxorē & liberos habere. Quādoquidem hæc omnia Paulus eiusdem uerbi uinculo, cōcludit. Ex quo cōsequitur. Quorū quemadmodum nō sufficit, quempiam olim fuisse sobriū, modestum, uigilantē, & hospitalē, sed opus sit, ut cum sit

vigil, sobrius, modestus & hospitalis quando asciscitur in Episcopi munus. Ita nō satis est, habuisse aliquem uxorem, & filios, sed requiritur ut habeat. Atq; haud scio, num hęc, a Pauli sentētia abhorreāt. Quia neminem eligit paulus Episcopum, nisi prius eēt cōsuetudine, quā erga uxorem, liberos, & alios exercuit aptum Episcopali operi dinorit. Docet, n. Paulus, ex vita, & moribus vxoris & filiorum, argumentum dispensādę ecclēsię colligi debere. An quis possit Ecclesiam dei bene regere. Nam qui male preeēt domui nōn potest bene preeēt Ecclesię.

Idem de presbyteris statuit Paulus. Constituas, ait oppidatim, Titum Presbyteros, sicut ego tibi ordinaram. Si quis est inculpatus, unius uxoris maritus, liberos habens fideles, nō obnoxios luxui aut qui sint intractabiles. Oportet enim Episcopum esse inculpatum tanquā dei dispensatorem, &c. Hic paulus Episcopos & presbyteros pares facit. officio, titulo, dignitate, & autoritate. Immo eosdem quos Paulus ante nūcupauit presbyteros paululum post nuncupat episcopos. Atque rursus ostendit argumēta & signa frugiferi episcopi, Sed ne fieri quidē potest, ut illa indicia colligas ex eo, qui nec uxorem, nec liberos, nec ministros habet, perperā igitur a paulo dissident Pontifices Roma. Eum ducentes Episcopi fascia dignum, qui nūquā uxore duxit, nullos educavit filios, nec ullā priuatā domum administravit, Nos autem. Paulum emulati. cōcludimus, in Episcoporum numerum non referendum nisi prius coniugem habuerit. In summa Paulus per inde coniugium exigit, atque scientiam. Nunc autem roma ponti, fatentur indignum episcopatu qui fuerit imperitus. Ergo sic concludent de uxore, Neminem eligi posse in presulem, nisi prius saltem unius uxoris fuit maritus.

Et quod inconueniens sequitur, Si nullum finis eligendum, nisi tum existat unius mulieris, uir, cum eligitur, sicuti nullum eligunt nisi tum sis sciens. Nouimus leuitarum principes uxores primum habuisse, deinde eiaz coniunctos ad officia tabernaculi coaptatos, quod cernere licet Exo vi. Accepit uxorem Aaron Exo, 6 Elisabeth. Eleazer accepit uxorem de filiabus Phutiel. Dubitans ad caput iiii Numeri, se conferat, atq; hęc intueatur uerba Aaron autē Name 3 & filios eius constitues super cultum Sacerdotii. Exo. vi recenset Exo, 6, aut uxores Aaron & Eleazari Leuita, princi. & Exo. 18 sic scribitur & 28 Applica ad te Aaron, & filios suos, ut sacerdotio iungātur, pręterea apostoli suas uxores secum duxerunt, ergo clarum est uxoratos fu i Corin, iste Paulus quoq; vxori copulatus fuit, quod patet Phil. iiii. Nam viiii quę est alia germana compar. quā vxor iugum crucis cum viro Phil, 4 pontis, sed non eā (vt suas ceteri) circumduxit. c ii Erat

Erat habēs tanquā nō habēs. Attamē uere habuit. Hęc Apostolorum exempla fuissent sequenda magis, quam reprehendenda. Si lex aliqua Pon. uos oblectare debuit, debuit maxime diuina, que vxoratis Episcopale thiarā imponit. Eo stetit fore inspiciendū, in surrogādo Episcopo, nū vxorē diu & bene habuerit, saltē vnā Verū exēplorū copia, & scripturæ fulgure raptū me uidetis in eā opinione ut credam oportere Episcopos tum unius vxoris maritos esse, cum assumuntur. Ad id trahunt ueteris testamēti scripturę. Itē obseruationes. Item Apostolica exēplaria. Atque sic intelligendum Pauli dictum prorsus opinor. Sit unius uxoris vir, id est habeat, quod uerbū est imperii. & temporis presentis.

i Timo,
iiii
De Diaconis (ut autē) ordinatis, idē pronūciat Paulus. Pauli uerba subieci. Diaconi sint unius vxoris uiri, qui filiis suis & suis domibus presint. Hoc testimonium adeo lucidū est ut nequidem egeat vlla alia luce qua ponti. permoueat a Paulo statutū Nequis Diaconus aut minister clericus ordinetur, nisi primū vxorē honeste traxerit, alueritque liberos, & domui bene presuerit ex quibus, uelut notis & signis, de aptitudine deligendi, cōiectare debemus. Atque si deficiunt nos eiusmodi signa & testes non debemus assumere quempiam.

Conclu-
sio, iii
Religiosi possunt, si uehemēter uruntur, vxores ducere. Religiosos appello quos hominū uulgus appellat religiosos, quales sunt Monache, fratres manducātes, & generatim singuli, qui uotū cōseruandę pudicitię & castitatis super animas suas uinxerunt, de illis dixi, ius eis esse abiiciendę religionis, & cōtra hendi matrimonii, nisi uellēt vxores secū in cōnobis habere. fieri .n. posset, ut quis Monachus manēs, uxorem duceret, id quod de Monialibus censeo, Potestatem illis esse nubendi uiro. Nequis tamen otiose dixerim, Si uehemēter uruntur. Nempe non uisus ad matrimonia nō uocito Qui potest continere, contineat. Et de tranquillo quid statua aliud, quā illud Pauli. Solutus es ne quęras uxorē. Qui nuptiū dat virginem suā bene facit. Et qui nō dat nuptiū, melius facit. Malo te tuā uirginitatē itidē illęsam conseruare si nō ueris. Quoniā incōiugatus cogitas, que domini sunt. At si flagraris incēdō libidinis, magis suadeo, vxorē ducas, quę ex agiteris flammarū ardore, cōcupiscētię ignibus. Ex ea cōcupiscentia, scēlora, & scortatiōe & adulterio peiora erūpunt, sit intermissus coitus cū uestibus & aliis, quę nō sunt minora apud deū crimina
quędam

quā sit cōgressus cū bestiolis, de quo dicit scriptura. Qui cū iumē
ro & pecore coieret, morte moriatur, pecus quoque occidite. Mu
lier quę succubuerit iumēto simul interficietur cum eo. Eodē capite
sic statuitur cōtra eos qui semen dāt Moloch. Si populus noluerit
occidere qui dedit de semine Moloch, perdā ipsum & omnes confē
cientes. Videsne necā dum utrumque. At huius scelus adeo grā
deficit, quod Deus populum saxa nō iaculantē, occidione multat
Sed dicit monachus sum, semen eiicio, flamma carnis fractus
verum haud fundo Moloch. Frāciscum Domi & Claram colo.
Certe ne quidem audebis cogitare, esse ueros Deos. Ergo velut fic
ticios colis. Porro iis semē das, quorum amore Coelebes & semē
fudisti. Itaque diis ficticiis. Vel quod nolens largire Deo non ve
ro semen effudisti. Compararis ideo iure, adultero, & coeunti cum
pecore, illorum similis factus. At castum minime dabis, qui cum
pecore cōcumbit. Quo gladio istam castitatem vindicabis. Quan
do per luxuriam mortis sentēcia manet te. Putas ne minoris peri
culi esse rogā subagisse, quā iumētum. Alius raptus fortasse in
cendio cōcupiscentię pecus subigit. Tu similibus flāmis ustus vest
em semine cōspurcas. Ad huc virginitatē & castimoniā defēdis.
Ex uestris fratribus didici, innumera mala a Monialibus excogita
ri, quibus semen emungunt, ut coelibatum custodiant. Meretrices
sunt apud deum, & uos quālibet coelibes sitis, fornicatores estis ad
ulteris peiores. Hęc nō dico quod offendā. Sed ut eximam uos a
malis illis pessimis. Malo vos matrimonia cōtrahere, quā uri quā
incēdiis venereis deperire. Solutos autē a uoto per viscera dei ob
secro, ne facile suasioni rhoma, ponti, accedatis.

Exusarem coelibes a fluxu seminis, si per passionē & aegritudi
nem uelut menstruum emitteretur. Quia deus eam culpā be
nigne emēdat, Porro quod uoluntae & cōsilio semina uestibus
implicat & sic fugientes matrimonia & hoc preterito coelibatum
tutates nequaquā laudo. Si quidē Paulus nō modo ad matrimo
nium hortatur. Sed etiam suadet, ne diu cōiuges abstineāt a coitu
propter Satanæ temptationē. Pauli uerba addidi. Ne fraudetis uos
inuicem, nisi siquid ex cōsensu, pro tempore, ut uacetis orationi &
ieiunio & rursum ad id ipsum cōueniatis, ne temet uos Satanas,
propter intemperātiā uestrā. Hoc illis, Paulus dicit. qui sunt
intemperātes, Temperātes nō facit coelibatus nec uotum neque
potestas nostra, sed donum dei. Suadet itaque Paulus iis (in quorū
donum

Gene, 38

donum continentie perseverans non est collatum) ne sese fraudent debito, nisi ex mutuo consensu. Atque consilium ut rursus iugentur & coeant. Ne temerit eos Satanas. Onam temptatum a satana puero, cum funderet in terram semen, rem detestandam. Huc oculos vertat qui se temptationi ingerit. Expedi temptationem antevortere. Id quod aiunt, Oportet prevenire. Quamquam hoc illis sit ridiculo. Tamen imprudentes statuunt, quod Paulus prudens & serio statuit. quader n. conjugibus thorum & congressione. Ne per incontinentiam, videant ad concupiscendum vel tale quiddam admittas quod dominus execratur. Matrimonia suavis dei cunctis commendata, incendio carnis medentur vna. A diaboli nuncio vetita, cui ius non fuit vllum vetandi. Conuenit ergo mihi cum literis sacris, Non esse castum, concupiscencia perustum & alio iacentem femina.

Conclusio
iiii
i Timo,
vi

PECCANT TAMEN QVIA PRIMAM FIDEM FREGERVNT Hæc conclusio certa fuit priusquam Paulus Timotheo vetationem prescriberet. Nequas viduas minores annis 60 eligeret, sed repulsas a professione viduitatis ad matrimonia compelleret. Quia plusculum momenti videtur uotum ante prohibitionem.

NVME
30

Verum post interdicta, uota coelibatus non potuerunt perfici, absque parracho perito in scriptura. Sicuti uxoris uotum nunquam consumatur, nisi uiri consensus subscribat, saltem tacitus. Sic uota, presertim ardua, preter episcopi docti iudicium, non perficiuntur.

i Timo,
v

Verum etiam si non consumantur uota, circa consensum talis uiri qualis fuit Timotheus, tamen non nihil uouendi temeritate peccatur. Peccamus quia non possumus id prestare quod promissimus. At leuis culpa fuerit cui suapte benignitate dominus repropiciatur. Porro culpam admisit, cui dominus ueniam dat, Sed

NVME
30

scriptura dicit. Si mulier, sub potestate uiri agens, uotum uel iuramentum super animam suam iinxit, & uir quo die nosse cepit mulieris vinculum, contradicere, non impleat uxor uotum & propiciabitur illi dominus. Hic audis deum uxori propiciari, ergo peccatit uxor. Clarum & est, in dictione positam, uiro reclamante, non debere uotum consummare factum. Nunc cum omnes sumus mulieres uni uiro desponsæ nullum uotum esse definitum re, priusquam scierimus nutum sponsi qui in scripturis loquitur & consilium. At is per os Pauli pellit minoris 60 annis. Itaque uota uel nulla sunt, uel non implenda opere. Et ab omni culpa non assero istos, quibus deo & consulo ut nubant. ERGO inquis occasionem peccandi das, & ducis ad peccata. Quia con nubia

subbia suades, & faceris cœlibes cōtrahendo peccare. Dico in ea perplexitate (in quā ferocissimus pontifex rapuit) facientes vtrinque peccata spectare. Neque fieri posse, ut visato uno, in alterum non impingamus, atque hoc casu grauius periculum esse euitandum & tolerādū minus. EX aduerso desideratur scriptura. Profer legē dei, ais, permittētē delictum leuius, ut grauius euites. Scripturam ostēdo dicētē, Non est iustus in terra, qui benefacit & nō peccat. **Eccle. 7**
Hæc autoritas cōcludit ōnia opera sub peccatū, & arguit ōnes bene operātes peccati. Adigit autē ad benefaciendum. Ergo ad id uiciū quod deuitare nō possunt. Deinde, Moses finit uxores vouere atra men illo ipso peccare pronūciat, quod ait deū illi propiciaturū (ut dixi) si viro renitente non expleat votum. Reliqua supersedeo.
MATVS TAMEN MALVM INCONTINENS ADMIT- **Conclu**
te qui uisus peccat, quā vxorē ducēs. ¶ Sēsus est, religiosi minus **si**
peccant ducēdo vxores, quā paciēdo carnis incendiū. Probatu **uo**
eriam Quia multa bona proficiscuntur ex matrimonio. Ex incen **2**
diō carnis quæ bona veniūt. Matrimoniu propagat liberos, fidei **3**
verbo efformat, homines auget, terrā excolit & charitati & fidei & **4**
aliis inuigilat, cœlibatus per sepe filios necauit, desertas terras fecit **5**
Cōiugia ōnibus tã sanctis quā prophanis laudātur. Flāmæ concu **6**
piscenciæ nusquā nō abhorretur. Qui ducit uxorē cōtra votū, pec **7**
cat, sed leuiter, telā paleacæ, Pōntificis rūpit. Perferēs carnis ardorē **8**
rē abominā dā facit, mala talia qualia nō sinit eloqui honestas. **9**
Assertio libri **SCRIBIT** amicus, si est, quē refert. Ibellū hūc obscœ **10**
niorem, offendētē infirmos, indignū theologo suprimēdū ōnino. **11**
IS facit, quod plures æmuli facient. Vt leuē fœditatē, queso edicā **12**
theologū deceat sermone biblico loqui. Ex bibliis hæc sunt excer **13**
pta, possem turpiora coaptare, & scio perlecturo biblia obuēnirē **14**
perinde fordida, Negocium cum Spiritu S nō mecum læsus ha **15**
bēbit, hærum sequor. illius mādara exequor. Neque ideo inuerecū, **16**
de loquor vt inuerecundos efficiā. At vt infirmos sanē, obscœnos **17**
a scœno educā, Non n̄ abigo multos poenitudine impleri & dolo **18**
re disfruciari, cum grauitatē scelerum, quæ indicauimus, subodora **19**
ri cœperint. Sint peruersi (domus exasperas) qui vel nō cœcūciatur, **20**
vel fiat deteriores aut veluti nouis flāmis ardeat, istæc audiētes. **21**
Nū ideo Biblia tacēda & hunc librū dices delēdū. Pro mea virili **22**
adnitā uisus ad matrimonia trahere, a cœnobiis religiosorū deter **23**
rere & id multis modis, tum metu iacturæ, cū fœditatis nausea & **24**
facinoris imanitate. siue nauseas siue crepas, scribere debui. Consi **25**
lium illud sciens nō āplector. Amice biblia uide. **Sacerdotes**

Conclu- ¶ Sacerdotes earenus castitatem promittentes quatenus, fragilitas
sio vi, humana permittit possunt absque peccato, si uolunt matrimonii
se iungere.

Notum est promissioni illi, inesse conditionē, quæ tum extræ,
cum incendium carnis crebriore cōgressione refrigerant. Er
go quid est aliud. Promitto me caste uicturum. quando permittit
humana fragilitas, Quā nunquā caste uiuā, nisi per coitū sedatus
fuerit cōcupiscentiæ ardor. At dices stulta est hec promissio, stultā
confiteor, quia a stulto cerebro ponti roma. egressa. Atque quid
aliud, potuit humanus affectus inimicus deo, inuenire. Ignorauerunt, & hodie ignorant pon roma. quæ sit humanæ fragili-

Mat. raris vis & natura, Quia scripturas ignorat. Christus ait, De corde
Rhoma hōis exeunt fornicaciones &c, Paulus. Scio quod non habitat in
yiii. me bonum. Itē, Caro concupiscit aduersus spiritum. Et Iacobus

Gall. v, Concupiscentia cum conceperit parit peccatum. & Genesis, Cunc
Iaco, i, ta cogitacio hōis, intenta est ad malum omni tēpore. Si cogitacio
Gen, vi cordis fluit in malum, quāto pondere & fragore, fragilitas infirma
ruit. Hoc ipsi non assequuntur, ideo pariunt chymeras.

Conclu- ¶ Deberēt Episcopi Sacerdotes concubinaris ad matrimonia cō
sio vii, gere. Licitæ sunt matrimonia & vna fornicationis remedia,
Paulo dicente. Propter fornicatiōem quisque suam vxorē ducas,
Neque alia medicamina videmus lege domini. Ad illa deberent
cogi concubinarij. Verum quia nihil commodi coniugia in culi-
nas ingerunt, Itum est, ad concubinas, quorum cōhibitionem
mulctant nummis. Quid est quod toto cælo aberratis Episcopis,
& in re tam dilucida que nō potest lucidior esse, hallucinamini?
Vel contingite Biblia, & cito inuenietis matrimonia bona esse, ac
que persuasa omnibus in cōmuni, & ad ea cogendos, parum ab-
stinātes, respicite eādem & auaritiā istam proscribite. Ita vniuer-
sus clerus, & vos hominibus eritis multo chariores, & rem facietis
deo impensius gratiorem, quam est coelibatus cōseruatio. Valete
& semel uos tanquam christianos, ad uocem Christi conferte.

Alioqui non feremus diu, neque possumus diucius ferre istā
tam sæuitiam.

SIT LAUS DEO.

Impressus vuittembergæ a Nicolao Schirleneo, in ædibus Caro-
lostadii M. D. XXI.